

A vízesések földjén – 1. rész

A HAIFOSS-VÍZESÉS

„Üdv a tenger szent vízének,
Melyből szent tűz tör ma égnek!
Üdv a lángnak! Üdv a habnak!
Üdv a páratlan kalandnak!”

Goethe sorai jutottak eszembe, amikor gépünk Keflavíkban, a tűz és jég birodalmaként is emlegetett Izland nemzetközi repülőtérén landolt. A sziget egyik első látogatója, a norvég Naddoður, a 9. század derekán az általa látottak alapján a területet még Hóföldének nevezte el, néhány év múlva azonban Flóki, a viking hajós keserű tapasztalatai után már Íslandnak, Jégföldnek keresztelte át. Körutazásunk során mi is bőséggel láttunk havat, jeget és a víz több megjelenési formáját, a hegyi patakoktól a hőforrásokig, kis csapatunk tagjaira azonban a legnagyobb hatást a zuhatagok változatossága gyakorolta. Három hetes kalandozásunk végére úgy éreztük, a vízesések földjén jártunk.

Eredetileg az egész utazást autóval terveztük, az idővesztés és a horribilis költségek miatt végül az egyszerűbb repülőutat választottuk, járművet pedig a helyszínen béreltünk. Elsődleges célként az ország legmagasabb hegyének megmá-

zását tűztük ki, ezért az óramutató járásával ellentétes irányba indulva jártuk körbe a szigetet, a csúcs ugyanis Dél-Izlandon, a Vatnajökull gleccseren található.

Az érkezést követő nap vásárlással, autóbérléssel és rövid reykjavíki sétával telt, majd elindultunk bebarangolni a szigetet. Elsőként a prospektusok által „Arany háromszöggént” említett látványosságokat kerestük fel, vagyis a Pingvellir, a Geysir és a Gullfoss vízesés által határolt területet. A Pingvellir Izland egyetlen olyan nevezetessége, amely az UNESCO Világörökség listájára is felkerült. A terület történelmi szempontból azért kiemelkedő jelentőségű, mert itt tartották 930-ban Európa első népgyűlését, az Alpingot, a geológia iránt érdeklődők pedig a szó szoros értelmében bepillanthatnak Európa és Amerika közé, itt húzódik ugyanis a két kontinenst elválasztó fordított ip-szilon alakú törésvonal nyugati ága.

A Geysir neve feltehetően sokak számára ismerősen cseng, pedig minden geizírek névadója csak a földrengéses időszakokban aktívulódik, és jelenleg Csipkerózsika-álmát alussza. Legutóbbi működési periódusa 1896-tól 1935-ig tartott. Ma sem marad azonban geizír nélkül, aki a környéket felkeresi, több kisebb-nagyobb időszakos vagy állandó hőforrás található itt. Sokáig figyeltük a geizírként, tehát szakaszosan feltörő Strokkur (Köpülő) működését. Néha 8–10 percig vártunk egy kitörésre, ilyenkor általában magasra szökött a víz- és gőzszlop. Előfordult, hogy egy perc sem telt el két kitörés között, ekkor azonban az egyik kilövellés csak néhány méteresre sikeredett, míg a másik a 10–15 métert is elérte.

Utunk első látványos zuhatagaként a Gullfossot, vagyis az Arany-vízesést látogattuk meg. A három célpont az izlandi utazások „kötelező” programjaihoz tartozik, és aki csak ezeket keresi fel, máris megismerkedhet a sziget néhány jellemző geológiai különlegességével. Nézelődés közben magyar hang ütötte meg a fülünket. Váltottunk néhány szót honfitársainkkal, akik épp a geizíreknél fejezték be túrájukat, és elmondták: „Ez semmi! Az ország tele van csodákkal, ennél sokkal szebb dolgokat fognak még látni!”

Igazuk lett. Izland nem a kipipálós helyek közé tartozik, ahol csak a leghíresebb látnivalókat érdemes felkeresni. Akinek ideje engedi, hagyja mielőbb maga mögött a tömeget, és induljon el Izland felfedezésére.

Az Arany háromszög bejárása után elsőként a Stöng-tanyánál álltunk meg, amely a Hekla 900 évvel ezelőtti kitörése során eltemetett épület rekonstruált maradványa, amolyan izlandi Pompei, majd a közeli Gjáin vadregényes vízeséseihez túráztunk. Még szinte hallottuk a Gjáin vízcsobogását, amikor egész utazásunk talán legimpozánsabb zuhatagához értünk. A Haifoss neve magas vízesést jelent, s bár

VIHARMADÁR
FIÓKÁJÁVAL

A JÖKULSÁRLÓN

NÚPSTADÚR TÖZEG-
TEPLOMA

122 méterével csak a második az országban, a vízoszlop mérete, a környező sziklaalakzatok és a rövid napsütéses időszakokban megjelenő szivárvány felejthetetlen látvánnyal ajándékozott meg bennünket.

Este már egy másik vízesés, a 60 méteres Skógafoss lábánál vertünk sátrat. A környék ideális táborhely, a zuhatag mellett ráadásul igényes skanzen nyújt bepillantást az izlandi közelmúlt mindennapjaiba. Az 1900-as évek elején még a lakosság feletőzegrházakban lakott, mára azonban csak mutatóba maradt néhány szerte az országban. Kiszemelt gleccserünk felé haladva még volt alkalmunk megcsodálni Vík tengerparti szikláit, az aprócska Núpstadur tőzegtemplomát és a bazaltorgonákról lezuhánó Svartifoss, a Fekete-vízesést. Innen már látszott a 8456 km²-es Vatnajökull, Európa legnagyobb kiterjedésű jégmezője.

– *Milyen magas csúcsra megyünk fel?* – kérdezte Nándor fiam még itthon.

– *Az ország legmagasabb pontja a Hvannadalshnúkur (ejtsd: Kvanadalshnúkur) 2119 méteres.*

– *Akkor azt akármilyen időben meg tudjuk mászni!* – vélte néhány év magashegyi tapasztalattal a háta mögött.

A túrát követően, mikor a hegy lábánál a parkolóban a hágóvasakat csomagoltam, megkérdeztem:

– *Akármilyen időben meg tudtuk volna csinálni?*

– *Hát, nem hinném* – hangzott a válasz.

Első izlandi napjainkban meglehetősen borongós időjárást fogtunk ki, a csúcstámadást megelőző napon azonban már vakító napsütésre ébredtünk. Az esti terepszemle után megpróbáltunk magabiztosan elindulni arra, amerre a Vatnajökullt sejtettük. Turistajelzéssel nem találkoztunk, és a kiváló időjárás ellenére reggel még mászókat sem láttunk. Ködben, havazás esetén ezek komoly nehezítő tényezők lehetnek. A túra lényegében a tengerszintről indul, és alig ezer méter emelkedés után el is éri a

ÚTBAN A HVANNADALSHNÚKUR FELÉ

gleccsert. A havon további bő ezres vár a mászókra a csúcsig. Előző este három osztrák fiatallal találkoztunk, sátruk mellett sílécek feküdtek. Elmondták, átsíelték a Vatnajökullon, és most ők is a csúcsra készülnek. Szerencsére épp a hóhatáron értek utol bennünket, a hágóvassal és a kalóriapótlással is gyorsan végeztek, így a friss hó taposása nekik jutott. A gleccser lábától kb. egy órával utánuk indultunk el. A hasadékokat hol kikerültük, hol meg átugráltuk, és rendületlenül közeledtünk az előttünk magasodó hódomb felé. Ott lesz a csúcs mögött – véltük egybehangzón. Kisvártatva felértünk a dombra, és rájöttünk, mennyire igazunk volt. A csúcs valóban a domb mögött emelkedett, elképesztőnek tűnő messzeségben. A három osztrák aprócska pontként araszolt a csúcs közelében, de még mindig felfelé. Oda-vissza 7–8 kilométert kellett megtennünk a monoton hómezőn. Egyelőre újabb szintemelkedés nem várt ránk, bakancsaink azonban még a taposott nyomban is tovább süppedtek. Az emelkedőre érve, pihenésként jégcsákánnyal kitágítottam két kisebb üreget. Pazar gleccserbarlangokba pillanthattunk be, a hatalmas jég-cseppköveken megcsillant a

GJÁIN VADREGÉNYES VÍZESÉSEI

napsugár. Csak rövid szakaszon kellett figyelmesebben haladni, majd fenn álltunk a Hvannadalshnúkur lapos, platószerű csúcsán. Visszafelé a gleccseren egy másik, hasadékokkal bőven szabdalta utat választottunk, majd a nehezen követhető ösvényen visszaereszkedtünk a parkolóig.

Izland következő csodáját a tengerig érő, jéghegyeket borjadzó gleccser, illetve a Jökulsárlón tó jégzobrai jelentették. A tóban kirándulhatunk kételtű járművel, de az érdekes alakzatok a partról is jól megfigyelhetők és fotózhatók.

Az időjárás kegyességének köszönhetően a mászás tartaléknapja felszabadult, visszavehettünk a tempóból. Lementünk az óceán partjára, és hosszasan tanulmányoztuk a gazdag madárvilágot. Izland minden természetkedvelőnek kiváló úti cél, az ornitológusok számára azonban valóságos paradicsom. A sarki csérek és kíváncsi lundák mellett nagy számban láttunk sirályhojszát, mely neve és alakja ellenére a viharmadarak közé tartozik. Egyetlen fiókat nevel, rá viszont nagyon vigyáz, és a közelbe merészkedőket nem éppen úriemberhez méltó módon kergeti el. Az óvatlan fotós és felszerelése alaposan pórul járhat, érdemes kellő türelmet tanúsítani vagy teleobjektívvel próbálkozni.

A madármegfigyelés után már nem indultunk tovább, a part közelében vertünk sátrat. Késő este lett, mire nyugovóra tértünk, közben arra gondoltam, hiába az alapos felkészülés és térképezés, Izlandon minden kanyar után újabb és újabb meglepetés várhat az utazóra. Többször tapasztaltuk ezt, mióta útra keltünk, pedig még a táv felét sem tettük meg. Éppen a sziget délkeleti partján jártunk, másnap indultunk Észak-Izland felfedezésére.

(*folytatjuk*)

Dr. Makleit László

ÓCEÁNPART VÍK KÖZELÉBEN